

Avskrift.

STADSPLANEBESTÄMMELSER tillhörande förslag till ändring av stadsplanen
för det CENTRALA OMRÅDET i Grythyttans samhälle,
Örebro län.
Upprättat på distriktsarkitektkontoret år 1965.

§ 1.

STADSPLANEOMRÅDETS ANVÄNDNING.

Mom. 1. Byggnadskvarter.

- a) Med A betecknat område får användas endast för allmänt ändamål.
- b) Med B betecknat område får användas endast för bostadsändamål.
- c) Med BH betecknat område får användas endast för bostads- och handelsändamål.
- d) Med H betecknat område får användas endast för handelsändamål.
- e) Med C betecknat område får användas endast för samlings- och föreningslokaler och därmed samhörigt ändamål.
- f) Med Jm betecknat område får användas endast för småindustriändamål av sådan beskaffenhet att närboende ej vållas olägenheter med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad. Bostäder få dock anordnas i den utsträckning som fordras för tillsyn och bevakning av anläggning inom området.
- g) Med Bj betecknat område får användas endast för bostadsändamål samt, där så med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad prövas utan olägenhet kunna ske, för småindustriändamål.

Mom. 2. Specialområden.

- a) Med Tj betecknat område får användas endast för järnvägstrafik och därmed samhörigt ändamål.
- b) Med K betecknat område får användas endast för kyrkligt ändamål.
- c) Med Es betecknat område får användas endast för transformatorstation och därmed samhörigt ändamål.
- d) Med V betecknat område skall utgöra vattenområde som icke får utfyllas eller överbyggas.

§ 2.

MARK SOM ICKE ELLER I ENDAST MINDRE OMFATTNING FÅR BEBYGGAS.

Mom. 1. Med punktprickning betecknad mark får icke bebyggas.

Mom. 2. Med korsprickning betecknat område får bebyggas endast med mindre gårdsbyggnad, innehållande hantverkslokal, lager, garage och dylika

utrymmen. Byggnadsnämnden äger dock för varje särskilt fall med-
giva uppförande av mindre boningshus, där så med hänsyn till
sundhet, brandsäkerhet och trevnad prövas utan olägenhet kunna ske.

Mom. 3. Med punkt- och korsprickning betecknad mark får icke bebyggas.
Utan hinder härav få uthus, garage och dylika mindre gårdsbyggnader uppföras om detta för varje särskilt fall prövas vara förenligt med ett prydligt och ändamålsenligt bebyggande av kvarteret.

Mom. 4. Med ringprickning betecknad mark får överbyggas och användas endast på sätt som för varje särskilt fall prövas lämpligt.

§ 3.

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER ANGÅENDE OMRÅDEN FÖR LEDNINGAR OCH FÖR ALLMÄN TRAFIK.

Mom. 1. Å med u betecknad mark få icke vidtagas anordningar som hindra framdragande eller underhåll av underjordiska allmänna ledningar.

Mom. 2. Med x betecknad del av byggnadskvarter skall hållas tillgängliga för allmän gångtrafik.

Mom. 3. Med y betecknad del av järnvägsområde skall hållas tillgänglig för allmän gångtrafik.

Mom. 4. Med z betecknad del av järnvägsområde skall hållas tillgänglig för allmän gatutrafik.

§ 4.

BYGGNADSSÄTT.

Mom. 1. Å med S betecknat område skall byggnad uppföras i gräns mot grann-
tomt där sådan gräns förekommer inom området.

Mom. 2. Med Ö betecknat område få bebyggas endast med hus som uppföres fristående. Dock få huvudbyggnader två och två sammanbyggas i gemensam tomtgräns.

Mom. 3. Med F betecknat område få bebyggas endast med hus som uppföres fristående.

§ 5.

DEL AV TOMT SOM FÅR BEBYGGAS OCH ANTAL BYGGNADER Å TOMT.

Mom. 1. Av tomt som omfattar med Ö betecknat område för högst en fjärdedel bebyggas.

Mom. 2. Av tomt som omfattar med F betecknat område får högst en femtedel bebyggas.

Mom. 3. Å tomt som omfattar med Ö eller F betecknat område får endast en huvudbyggnad och ett uthus eller annan gårdsbyggnad uppföras.

§ 6.

VÅNINGSENTAL.

Mom. 1. Å med I eller II betecknat område får byggnad uppföras med respektive högst en och två våningar.

Mom. 2. Endast å med v betecknat område får utöver angivet våningsantal vind inredas.

Mom. 3. Där våningsantal ej finnes angivet, får byggnad uppföras med det antal våningar som bestämmelserna angående byggnads höjd möjliggöra. Dock får vindsinredning icke förekomma ovan ett plan beläget på den för byggnaden tillåtna största höjden.

§ 7.

BYGGNADS HÖJD.

Mom. 1. Å med I, Iv eller II betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än respektive 4,4; 5,6 och 7,6 meter.

Mom. 2. Å med siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter som siffran angiver.

§ 8.

ANTAL LÄGENHETER.

Å med F betecknat område får huvudbyggnad icke inrymma flera än två bostadslägenheter. I gårdsbyggnad får bostad icke inredas.

Nora stad den 24 juni 1965.

Hasse Skoglund
stadsarkitekt

Tillhör Kommunalfullmäktiges i Grythyttan beslut
den 16 dec. 1965, § 130, betygat:

Ingemar Andersson
Kommunalfullmäktiges sekreterare

Tillhör jämväl det den 15 december 1965 reviderade förslaget
Hasse Skoglund

Bestyrkes
på tjänstens vägnar:

Bengt H. Gjerpe

Avskrift.

BESKRIVNING tillhörande förslag till ändring av stadsplanen för det

CENTRALA OMRÅDET i Grythyttans samhälle, Örebro län.

Upprättat på distriktsarkitektkontoret år 1965.

Handlingar.

Planförslaget är avfattat på stadsplanekarta i skala 1:1000. Till förslaget är fogat stadsplanebestämmelser i särskilt exemplar, avloppsplan jämte förläggande underlags- och illustrationsmaterial.

Bil. 1. Äldre stadsplanekarta från år 1767.

Bil. 2. Gällande ägoförhållanden vid Torget med omgivning.

Bil. 3. Inventering av byggnadsbeståndet vid Torget och Prästgatan.

Bil. 4. Trafikföring i olika skeden.

Bil. 5. Parkeringsredovisning.

Bil. 6. Miljöfoton.

Bil. 7. Modellfoton.

Felägenhet och gällande stadsplaner.

Planområdet omfattar samhällets centrala delar och avgränsas i huvudsak i norr av Stationsgatan - Norra Bergvägen, i öster av Sjögatan, i söder av Hammarvägen - Lokavägen samt i väster av SJ järnvägsområde.

Planområdet berörs av stadsplaner fastställda av Kungl. Maj:t den 1 november 1940

Kungl. Maj:t den 1 april 1949

" " den 16 december 1949

" " den 31 mars 1950

" " den 10 april 1959 samt av

Länsstyrelsen den 21 augusti 1944

" " den 5 juli 1952

" " den 28 oktober 1953

" " den 9 oktober 1959

" " den 6 september 1960

" " den 9 februari 1965

" " den 11 maj 1965

" " den 11 juni 1965.

Historik.

Ur skriften G r y t h y t t a n historisk bygd - i urgammal bergslag hämtas följande:

" Grythyttan - här började masugnslågorna flamma mot skyn och blästerverkens flåsande blandas med forsarnas dån redan för 600 år sedan. Här rätade på vintern malm- och kolfororna sitt nät på de frusna sjöarna. På sommaren roddes de tungt lastade pråmarna fram. Här regerade mäktiga brukspatroner, grevar och baroner, men också nackstyva bergsmän, för vilka krus och fjäsk var fjärran.

Hyttan vid älven mellan sjöarna Sörälgen och Torrvarpen, Grythyttan, lär ha funnits redan 1363 och i början av 1400-talet kom åtminstone ytterligare två hyttor till, Brunnshyttan 1401 och Saxhyttan 1406. Järnet bröt bygd.

Men i början av 1600-talet fann man att bergen inte bara gömde järnmalm utan också silver. Nu följde en hektisk tid. Kyrka byggdes och Grythyttan blev egen församling och eget tingslag. Och efter några år blev den lilla kyrkbyn stad. Stora arbeten sattes igång med landsvägar och vattenvägar - men silvret svek. Det blev åter järnet man fick lita till. Nu fanns det en hytta nästan vid varje bäck. Överallt var det sjudande liv. Blästerverken pustade, konstgångarna gnisslade, masugnslågorna flammade och milröken låg från över bygden.

I dag är Grythyttans samhälle en ort som på ett lyckligt sätt förenat lantlig idyll med ett näringsliv, som gjort den gamla bygden känd långt utom landets gränser.

Alla vägarna samlas vid det gamla torget som skänktes till den nybildade staden Grythem av drottning Kristina. Torget är i och för sig en idyll begränsad av 1600-talskyrkan och, tyvärr påbyggda bergsmansgårdar. En stilla sommarkväll, då syrenerna vid Paulssons port doftar och springvattnet sakta porlar, tycks tiden här stå stilla."

I den allra äldsta tillgängliga kartläggningen av Grythyttan ingår storskifteskartan, upprättad åren 1767 - 68. Utdrag av densamma har framskaffats av länslantmäterikontoret och utgör bilaga 1.

Kartan får anses ge en klar bild av historikens berättelse om näringsliv, miljö, gator och byggnader vid torget och dess närmaste omgivningar. Jämförelsen med dagsläget bekräftar samhällets ställning som ett av de få i sin storlek med en i så hög grad bibehållen stadsplaneutformning från svunnen tid samt därjämte med en så fast uppbyggnad av centrum med kyrkan, torget och Prästgatan som en avgränsad enhet. Partiet har fina miljövärden och intressanta arkitektoniska kvaliteter. Kommersen här har gamla traditioner och har gett miljön liv så länge samhället varit.

Trafik.

Redan för ett 30- tal år sedan bedömes de för genomfartstrafik tillgängliga Prästgatan - Kyrkogatan, som otillräckliga. I den år 1940 fastställda stadsplanen finns därför en ny nordsydlig genomfartsled i ett läge mellan järnvägen och Kyrkogatan. Genomfartsleden anslöts i söder till den föreslagna östvästliga nya Lokavägen.

I slutet av 1950 talet påbörjades en översyn av stadsplanerna i samhället, bl.a. för norra delarna. Härvid befanns att den 1940 planerade genomfartsleden på sikt icke kunde uppfylla kraven på trafikframkomlighet, säkerhet och bullerskyddande avstånd till bostäder. Vägförvaltningen utbildade vägen som förbifartsled och vägen förlades strax öster om samhället.

Genom denna åtgärd kan centrum beräknas bli befriat från tung trafik och av trafik med utpräglad genomfartskaraktär. I synnerhet torget och anslutande Prästgatan med dess miljö och trivselvärden måste bedömas på sikt ha ovärderlig fördel av denna

trafikavlastning, då den ökande nämnda motorfordonstrafiken ställer krav som miljön icke kan fylla.

Särskild trafikutredning har företagits vid torgpartiet med målsättning, att på sikt i huvudsak reservera torget och Prästgatan för enbart gång-, cykel- och mopedtrafik, bilaga 4. Härför erfordras endast en mindre komplettering av det gällande gatunätet med en gata strax norr om torget. Till gatan har busshållplatsen förlagts. Vidare erfordras en ändrad gatuanslutning i sydvästra delen av kv. Fiskalen.

Innan denna trafikföring blir helt genomförd får beräknas, att skilda utvecklingsskeden blir tillämpade, bilaga 4.

Begränsad körtrafik föreslås på Stationsgatan vid skolan och nya hemmet för äldre samt på Magasingatan, från Skolgatan till den föreslagna tunneln under järnvägen. Likaså föreslås en viss trafikdirigering vid Folkets hus och dess parkeringar.

Lokavägen har föreslagits i plankorsning med järnvägen, då de av Vägförvaltningen företagna trafikräkningarna icke ha ansetts kunna motivera de speciellt höga kostnaderna för en plan-schild korsning. Den föreslagna tunneln under järnvägen strax söder om Magasingatans nuvarande järnvägs-korsning, som avses slopad, har avsetts för gång-, cykel- och mopedtrafik.

Gatan mellan kvarteren Tingsvallen och Snetäppan, som på grund av bredd- och lutningsförhållanden icke kan uppfylla nutida gatustandard, har föreslagits slopad. Östra Bergvägen, delen Prästgatan - Vallgatan, föreslås på sikt omformad till parkeringsområde.

Särskild parkeringsutredning har redovisats på bilaga 5.

Användningssätt: affärer, hantverk etc.

Bebyggelsen vid torget och Prästgatan utnyttjas i hög grad för affärer, hantverk och andra lokaler. Den strukturuomvandling inom handeln och strävan mot koncentration i större butiksenheter, som är förhärskande i landet, torde även i viss mån slå ut i Grythyttan. Det torde ej vara realistiskt att räkna med att det i samhället och omlandet sammantagna kundunderlaget på sikt räcker till för nya butiksytor såväl vid torget som efter Prästgatan. En begränsning av redovisningen för handelsändamål bör ske. I första hand bör nya butiksytor lokaliseras till torget. De befintliga butikerna vid Prästgatan kan dock bedömas komma att ligga kvar inom överskådlig tid.

Som allmän strävan synes lämpligt att lokalisera aktivitet av skilda slag så långt möjligt till torget, varigenom dess naturliga funktion som samlingsplats och handelscentra ytterligare understryks och förstärks.

Vid utformningen av stadsplanen för bl.a. kvarteren Apotekaren, Crytan och Läkaren har hänsyn tagits till det användningssätt bebyggelsen fått sedan år tillbaka.

Användningssätt: allmänt.

Den bebyggelse eller mark, som har tagits i anspråk för allmänt bruk har redovisats på liktydigt sätt i planförslaget. Området mellan kvarteret hammaren, Lokavägen och Järnvägsgatan, som i gällande stadsplan är utlagt för trafikområde, park och villor, är mycket lågt beläget och kan icke utan pumpanläggning anslutas till samhällets avloppsnät. Vidare erfordras en betydande uppfyllnad av trivsel- och utseendeskäl för friliggande spridd bebyggelse. Då annan lämpligare belägen mark finns för ändamålet för överskådlig tid framåt, har området i huvudsak föreslagits som park.

Området väster och sydväst om kyrkan har utlagts som park dels som förplats framför kyrkans huvudportal och dels för parkering.

Användningssätt: bostäder.

Den nuvarande bostadsbebyggelsen inom området utgöres av villor i en- och två våningar samt flerfamiljshus i mycket måttlig skala. En stor del av bostadsbeståndet och framförallt uthusbyggnaderna äro tyvärr i ett anmärkningsvärt dåligt skick. Den föreslagna nybebyggelsen bestående av villor och byggnader i radhusform syftar till en komplettering och anknytning till befintlig bebyggelse. Målsättningen vid nybebyggelsen har vidare varit en anpassning till den karaktäristiska miljön och skalan varvid den nya bebyggelsen på ett varligt sätt kan förenas med den gamla bevarade, delvis 300-åriga bebyggelsen.

Genomförandet.

Det är uppenbart att en samhällsförnyelse sker i den takt, som bestämmes av samhällets utveckling inom näringsliv och befolkningsökning men är även beroende av kommunal aktivitet på orten. Ehuru föreliggande stadsplaneförslag har eftersträvat en varlig och begränsad förändring torde de föreslagna ändringarna i trafikföring och nybebyggelse få ses förverkligade i flera etapper under lång tidsperiod. En förnyelse i lugn takt torde även bättre svara mot en liten kommuns resurser. Stadsplaneförslaget innebär således icke på något sätt tillkomsten av för dagen omotiverade eller ekonomiskt ogrundade förändringar.

Nybebyggelsen har särskilt på de senaste åren visat på en inte obetydlig utveckling av samhället. Genom attraktiv centrummiljö och goda bostadslägen kan Grythyttan i framtiden tänkas få ytterligare befolkningstillskott genom pendeltrafik med Hällefors och andra arbetsplatser. Därigenom kan Grythyttan i framtiden även tillgodogöra sig den utveckling, som kommer bygden till del.

Ett studium av ägoförhållandena på bilaga 2 ger vid handen ytterst komplicerade ägofigurer evad gäller tillskapandet av

lämpliga saneringsenheter inom den föreslagna centrumbebyggelsen. Ett aktivt kommunalt deltagande i lösandet av dessa angelägne saneringsobjekt torde vara nödvändigt för ernåendet av för samhället och bygden eftersträvat enhetligt bra slutresultat.

Vid utformningen av delar av bebyggelsen i centrum har samarbete skett med kommunens bostadsstiftelse och dess konsult White arkitektkontor, Örebro. Vidare ha värdefulla synpunkter erhållits och förberedande stadsplaneutkast bekräftats vid det examensarbete angående sanering av Grythyttans torg med omgivningar som utförts på KTH år 1963 under prof. P Celsing av teknologerna L. Eklöf, A. Moregård och N. Stenström. Delar av examensarbetet ingår bland bilagorna.

Nora stad den 24 juni 1965.

Hasse Skoglund

stadsarkitekt

Tillhör kommunalfullmäktiges i Grythyttan
beslut den 16 december 1965, § 130, betygar:

Ingemar Andersson

Kommunalfullmäktiges sekreterare

Tillhör jämväl det den 15 december 1965
reviderade förslaget.

Hasse Skoglund

Bestyrkes
på tjänstens vägnar:

Bing Ha Fjell